

پیشنادهای خدا

ابراهیم اخوی

سرنخ

رفتار ما نشان گر شخصیت ماست. این جمله را خیلی شنیدید؛ ولی شاید فرصت فکر کردن به آن را نداشته باشید. یکی از رفتارهای ما نحوه صحبت کردن ما با دیگران است. این رفتار می تواند استاندارد یا غیراستاندارد باشد. از شیوهی صحبت کردن ما، دیگران می توانند به شخصیت ما پی ببرند. کلماتی که به کار می بریم، نحوه ادای کلمات و مهم تر از آن بلندی و آرامی صدای ما هر کدام نشانه ها و پیام هایی برای دیگران هستند تا بتوانند رد شخصیت ما را بگیرند و به آن نمره ی قبولی یا مردودی بدهند. مراقب سرنخ ها باشیم.

آهسته و شمرده

پدر و مادرها و مربیان، کسانی هستند که از ما درباره ی نحوه ی صحبت کردن انتظاراتی دارند و امر و نهی هایی می کنند. وقتی وارد جامعه ی بزرگتر می شویم، آموزش های ساده؛ ولی مهم والدین و مربیان، می توانند از ما آدم هایی با مهارت اجتماعی و ارتباطی بالا یا ضعیف بسازند. شما هر روز با انسان های زیادی روبرو می شوید و صدای آن ها را می شنوید و درباره ی هر کدام قضاوت هایی دارید. عده ای شمرده و آهسته حرف می زنند، گروهی دیگر بلند و تند صحبت می کنند. بعضی ها آن قدر آرام یا آن قدر تند صحبت می کنند که هیچ کدام از ما نمی توانیم چیزی بفهمیم. برخی ها را آدم های با کلاس و با شخصیت لقب می دهید و درباره ی عده ای دیگر، از کلمات دیگری استفاده می کنید. اگر درباره ی مهارت نحوه ی سخن گفتن شما بخواهند نمره بدهند، به نظرتان چه نمره ای می گیرید؟ چقدر توانسته اید انتظارات مربیان خود را برآورده کنید؟

دادن زن!

لقمان، حکیم پر آوازه ای است که نامش در قرآن آمده و سفارش های اخلاقی او به پسرش شهرت جهانی دارد. بخشی از نصیحت های این پدر دلسوز، درباره ی نحوه ارتباط با دیگران است. خداوند به نقل از این حکیم، نحوه ی حرف زدن را به روشی غیر مستقیم به ما پیشنهاد می دهد. پیشنهاد خدا به عنوان بزرگترین مربی، چنین است: «وَ اقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ»؛ و در راه رفتن خود میانه رو باش و صدایت را آهسته ساز، که بدترین آوازه ها بانگ خران است.» (لقمان/ ۱۹)

تشبیه شگفت

صدای بلند، نشان گر زور و قدرت بیشتر نیست. برخی گمان می کنند هر چه صدای خود را بلندتر کنند، زور بیشتری را به دیگران تحمیل می کنند و اظهار قدرت می کنند در حالی که این فکر اشتباه است. در میان حیوانات هم چنین قانونی نیست. ممکن است حیوانی با جثه و زور کم صدای بلندی داشته باشد و حیوانی با جثه ی بزرگ، صدای آهسته و پایین. علاوه بر این، نکته ی اخلاقی تشبیه این است که وقتی با داد زدن و صدای بلند در ارتباط ظاهر می شویم، از انسان بودن خود فاصله می گیریم و به سمت رفتارهای پست و حیوانی خود نزدیک می شویم. صدای دراز گوش، صدای زشت و گوش خراشی است؛ کسی نیست که از صدای داد این حیوان لذت ببرد!

مراقب باشیم!

قانون داد نزدن و آرام صحبت کردن برای همه و در همه جا جاری است؛ اما در برخی از موارد، تاکید بیشتری روی آن شده است؛ به عنوان مثال وقتی مسلمانان در مقابل پیامبر اعظم ﷺ قرار می گرفتند، مامور شده بودند که حرمت ایشان را نگه دارند و به هیچ وجه مجاز به بلند کردن صدای خود روی صدای حضرت نبودند. در این باره فرمود خداوند چنین است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، صدایتان را بلندتر از صدای پیامبر نکنید و هم چنان که بعضی از شما با بعضی دیگر بلند سخن می گوید با او به صدای بلند سخن نگوئید، مبادا بی آنکه بدانید کرده هایتان تباه شود.» (حجرات/۲) این هشدار جدی است. رعایت نکردن قانون صحبت با پیامبر ممکن است همه کارهای خوب را باطل و بی اثر کند!

داد بزن!

شاید از این عنوان بالا تعجب کنید! خیلی هم جای شگفتی نداره. به جاهایی هم خداوند برای تخلیه هیجان های ما در نظر گرفته است. اگر نیاز به داد زدن دارید، توصیه می کنم با صدای بلند و علیه تمام ستمکاران دنیا داد بزنید. صداتون رو به همه برسونید که شما میانه ای با آنها ندارید. البته از طریق فضای مجازی و شبکه های اجتماعی هم می تونید این کار رو انجام بدید. در آیه ۱۴۸ سوره نساء این پیشنهاد آمده است: «لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا؛ خدا دوست نمی دارد که کسی به گفتار زشت صد بلند کند مگر آن که ظلمی به او رسیده باشد، قطعاً خدا شنوا و داناست.» بر اساس این قانون بود که امام خمینی (ره) به ما یاد دادند: هر چه فریاد دارید، بر سر آمریکا بکشید که همین فریاد همگانی «مرگ بر آمریکا» برای او مرگ می آورد.*

* پی نوشت:

صحیفه امام، ج ۱۰، ص ۳۷۳

مهربان باش و آرام!

گفت و گو با پدر و مادر، مثل برداشتن یک ظرف بلوری بسیار گران قیمت است. قانون های خداوند درباره ی این دو گل زیبای زندگی، بسیار جدی و حساس است؛ به عنوان مثال اگر نحوه ی حرف زدن ما جواری باشد که آن ها احساس کنند از دستشان خسته شده ایم، خیلی بد می شود. هم چنین اجازه نداریم صدای خودمان را پیش آن ها بلند کنیم و با این کار از احترام آن ها بکاهیم؛ چون خود این صدای بلند می تواند نمونه ای از اذیت پدر و مادر به حساب آید که نارضایتی خداوند را به دنبال خواهد داشت. به این هشدار توجه کنید: «وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا؛ و پروردگار تو مقرر کرد که جز او را نپرستید و به پدر و مادر [خود] احسان کنید. اگر یکی از آن دو یا هر دو، در کنار تو به سال خوردگی رسیدند، به آن ها [حتی] «اوف» مگو و به آنان پر خاش مکن و با آن ها سخنی شایسته بگو.» (اسراء/۲۳) با رعایت قانون های زیبای خداوند، زندگی آرام و سرشار از احترامی را برای خود و دیگران رقم می زنیم.